

Zadanie rekonštrukcie Forgáčovho paláca

I. Dôvody, pre ktoré je nutné rekonštruovať budovu

Generálna rekonštrukcia 180 rokov starej budovy Štátnej vedeckej knižnice v Košiciach je nevyhnutná z viacerých dôvodov, ale ten najdôležitejší je v tom, že sa chceme zmeniť na knižnicu, ktorá už nie je len o výpožičke a skladoch kníh. Príklady z mnohých krajín sveta dokazujú, že práve architektúra knižnic postavených po roku 2000 dokázala napriek digitálnemu veku pritiahnúť do knižníc viac ľudí. Aj keď je budova ŠVK v Košiciach historickou budovou, ktorá môže limitovať a obmedzovať nápady architektov, chceme sa pokúsiť o jej prispôsobenie sa novým požiadavkám a službám a vytvoriť z nej príjemné miesto, kde sa dá aj stretávať, posedieť, porozprávať sa, vybaviť si e-mail a vypiť si kávu.

Doterajšie pokusy o rekonštrukciu knižnice alebo jej novú budovu boli neúspešné. Už v roku 1981 vznikol z dôvodu nedostatočných priestorov pre jej činnosť investičný zámer výstavby novej budovy knižnice, ktorý sa nerealizoval. Ďalším pokusom o získanie financií na rekonštrukciu objektu bolo zaradenie budovy do rozvojového plánu priorít na roky 2005-2007 na základe uznesenia vlády SR č. 769/2004 zo dňa 18. augusta 2004, avšak ani tento plán nevyšiel. Od 50. rokov 20. storočia sa v budove vykonávali iba úpravy súvisiace so zmenou jej účelu alebo zásahy z dôvodu havarijných stavov, pretože stav budovy sa sústavne a trvale zhoršuje¹.

Hlavné dôvody rekonštrukcie:

- havarijný stav statiky objektu vzhľadom k jeho veku a preťaženiu,
- absencia bezbariérového prístupu do verejných častí knižnice,
- nevhodná prevádzka vzhľadom k neúspornému systému osvetlenia, vykurovania a zlému stavu netesných okien,
- výskyt hniloby a plesní pri náhodne odkrytých miestach pri opravách (krov, strecha, steny),
- nevyhnutné zmeny dispozície a infraštruktúry budovy, aby zodpovedali modernej verejnej knižnici.

V knižnici rozlišujeme tri základné typy priestorov: (1) verejný priestor pre čitateľov a návštevníkov², (2) sklady, resp. depozitáre knižničných fondov³ a (3) odborné pracoviská/kancelárie zamestnancov. Tieto priestory majú medzi sebou celý rad funkčných väzieb, niektoré sú vzájomne oddelené, ale súčasne sú logisticky stále viac prepojené. V prostredí historickej budovy, v ktorej sú obmedzené možnosti rozdelenia alebo zlučovania priestorov, to môže byť príčinou častých prevádzkových problémov a obmedzení.

1. Verejný priestor pre čitateľov a návštevníkov

Verejný priestor knižnice vyžaduje:

- (a) bezbariérovosť,
- (b) tepelnú, svetelnú a zvukovú pohodu,
- (c) voľne prístupný knižničný fond⁴,

¹ Materiál odbornej skupiny Pro Monumenta (z roku 2020) je súčasťou súťažných pomôcok

² Čitateľ – osoba registrovaná v knižnici, využíva autorizované a platené služby. Návštevník – bez registrácie, prichádza do knižnice s iným cieľom, napr. študovať v študovni, zúčastniť sa podujatí, stretnúť sa s priateľmi, vypiť si kávu, vybaviť si e-mail, prečítať dennú tlač a podobne

³ Knižničný fond – zbierka dokumentov získavaných, spracovaných, sprístupňovaných a uchovávaných knižnicou (napr. knihy, voľné čísla časopisov, zviazané ročníky časopisov, CD, DVD, normy, e-dokumenty a podobne)

⁴ Dokumenty uložené na voľne prístupných regáloch dostupných pre čitateľov a návštevníkov, t.j. dokumenty nie sú uložené v uzavretých skladoch

- (d) dostatočný počet miest k štúdiu a ich variabilitu, napr. „tiché“ študovne, tímové študovne, „carrels“⁵ a pod.,
- (e) miesta k relaxácii, stretávaniu sa, diskusiám,
- (f) priestory určené k vzdelávaniu, workshopom a komunitným aktivitám,
- (g) infraštruktúru pre samoobslužné IT zariadenia a technológie,
- (h) sociálne zázemie,
- (i) bezpečnosť.

Aktuálny stav⁶:

(a) Bezbariérovosť

Budova je bezbariérová len na vstupe zo vstupnej haly z ulice Hlavná do haly s recepciou a do haly služieb na prízemí. Hala služieb je určená na poskytovanie základných služieb: registráciu čitateľov, výdaj vypožičaných kníh, konzultácie, prístup k verejným PC, samoobslužné skenovanie, čítareň dennej tlače. Fyzicky handicapovaný návštevník sa nedostane do študovní na 2.NP, pretože v objekte neexistuje osobný ani nákladný výťah. Bezbariérovosť chýba aj v prípade prenášania kníh zamestnancami zo skladov v suteréne na prízemie alebo 2.NP a späť, knihy prenášajú skladníci ručne.

(b) Tepelná, svetelná a zvuková pohoda

Suterén

- **Elektroinštalácia**

V roku 2020 bola v celom suteréne vymenená elektroinštalácia, ktorá zahŕňala aj výmenu svietidiel na LED úsporné svietidlá. Stará NT-C sústava bola demontovaná a nahradená novou NT-S sústavou.

- **Vykurovanie⁷**

Rozvody vykurovania sú vedené v nevykurovanom priestore, pod stropom suterénu sú miestami zhrdzavené. Disponujeme PD termostatické, vyregulovania a výmeny ležateho rozvodu ÚK (spracovaná 04/2021).

Prízemie

- **Elektroinštalácia**

Na prízemí je inštalovaná dnes nevyhovujúca NT-C sústava s neúspornými svietidlami.

- **Vykurovanie/chladenie**

V zime sú miestnosti prehrievané, radiátory musíme uzatvárať. Na radiátoroch nie sú osadené termostatické ventily.

V roku 2019 bola v hale služieb „pod sklenenou kupolou“, inštalovaná klimatizácia a vzduchotechnika, a to z dôvodu neúnosne vysokých teplôt v letnom období, ktoré obmedzovali prácu zamestnancov a poskytovanie služieb.

- **Okná⁸**

V kanceláriách na prízemí nie je dokončená výmena okien, v roku 2021 bolo vymenených 5 okien z východnej strany.

Poschodie

- **Elektroinštalácia**

Na poschodí je inštalovaná dnes nevyhovujúca NT-C sústava s neúspornými svietidlami.

- **Vykurovanie/chladenie**

⁵ kabínky pre 1 osobu, ktoré je možné prenajímať na týždeň, mesiac, semester

⁶ stav v Štátnej vedeckej knižnici v Košiciach (ŠVK KE) k 31.12. 2021

⁷ nutná komplexná rekonštrukcia vykurovacej sústavy v celej budove

⁸ prípravná PD obnovy okenných a dverných výplní (12/2019) schválená KPÚKE je súčasťou súťažných pomôcok

V zime sú miestnosti prehrievané, radiátory musíme uzatvárať. Na radiátoroch nie sú osadené termostatické ventily. Chýba klimatizácia, veľké okná spôsobujú v letných mesiacoch prehrievanie priestoru v študovniach i kanceláriách.

- **Okná⁹**

V rokoch 2020-2021 bolo vymenených 22 okien na severnej a východnej strane objektu.

(c) Voľne prístupný knižničný fond

Budova má na regáloch vo verejnom priestore na 2.NP voľne prístupných cca 14 700 dokumentov: v študovni kníh, študovni časopisov a Americkom centre Košice (ACKE). Nemecká knižnica Goetheho inštitútu (GI), ktorá má tiež voľne prístupný fond, funguje v budove na Pribinovej, lebo do budovy na Hlavnej ul. sa už „nevošla“. To je z hľadiska prevádzky a služieb nevýhodné.

Študovňa kníh a jedna z miestností ACKE disponuje kvôli vysokým stropom regálovým dvojúrovňovým riešením (mezonet).

Inde v budove už voľne prístupný fond nie je, pretože:

- Prízemie (hala služieb), ktoré bolo v 30.-40. rokoch 20. storočia otvoreným priestorom, sa dnes z veľkej časti využíva ako uzavretý sklad kníh. Otvory v obvodových častiach haly služieb sú zatarasené drevotrievkovými doskami imitujúcimi murovanú výplň alebo nábytkom, za ktorým sa nachádza mezonetová konštrukcia s takmer 77 000 dokumentmi; tieto „sklady“ sú prístupné len zamestnancom.
- Bočné trakty budovy na 2.NP sú neverejné, obsadené kanceláriami alebo pracoviskami.

(d) Miesta k štúdiu a ich variabilita

V budove je 182 študijných miest, ktoré sú rozdelené medzi halu služieb na prízemí (50) a na 2.NP študovňu kníh (62), študovňu časopisov (14), tímovú študovňu (8) a Americké centrum Košice (28).

K viacerým stolom nie je možné dostať elektrické a dátové zásuvky na pripojenie osvetlenia a notebookov. Rozširovanie výpočtovej techniky sa nezaobišlo bez viditeľných zásahov do priestorov (lištovanie a káble idúce po stenách a podlahách, drážky v stenách a pod.).

(e) Miesta k relaxácii, stretávaniu sa, diskusiám

V knižnici je málo miest využiteľných na tichú diskusiu alebo relax. Čitatelia využívajú vonkajšiu terasu, ktorá je pre tieto účely použiteľná len z časti, pretože západná strana nie je chránená pred celodenným slnkom.

Nápojové automaty v knižnici nie sú.

(f) Priestory určené k výuke, workshopom a komunitným aktivitám

Jediným priestorom, ktorý sa v súčasnosti využíva pre rôzne aktivity s menším počtom osôb (semináre, školenia, workshopy) je jedna z miestností ACKE na 2.NP, ktorá sa dá uzavrieť. V čase konania akcie sa však „zneprístupní“ aj knižničný fond umiestnený na regáloch v tejto miestnosti.

Na prízemí je takáto možnosť len v tzv. salóniku (študovni), ktorý sa dá síce uzavrieť, avšak zatiaľ nie je zariadený vhodným nábytkom ani vybavený elektrickými a dátovými zásuvkami.¹⁰

---

⁹ detto

¹⁰ Akcie s väčším počtom osôb sa konajú v Kultúrno-vzdelávacom centre na Pribinovej ul. (ďalší objekt knižnice vzdialený od sídelnej budovy na Hlavnej ul. cca 150 metrov), ktoré pojme kapacitne max. 70 osôb, je vybavené projekčnou, audiovizuálnou a prezentačnou technikou a priestorom pre občerstvenie resp. menší catering.

(g) Infraštruktúra pre IT technológie

Infraštruktúra siete (elektrická a dátová) je nedostatočná tak pre zamestnancov, ako aj pre čitateľov. V prípade jej rozširovania sú siete ťahané po povrchu stien a podlahách vo viditeľne priznaných plastových lištách. Nedostatočná infraštruktúra obmedzuje doplnenie ďalších PC a multifunkčných zariadení¹¹ do verejného priestoru, nehovoriac o rozširovaní a využívaní IT v súvislosti s prechodom na digitálne zdroje, ako napr. 3D tlačiareň, 3D skener, virtuálnu realitu a pod.

(h) Sociálne zázemie

Sociálne zázemie nespĺňa normy pre počet návštevníkov (denne cca 500 osôb) ani pre zamestnancov. Sociálne zariadenie pre vozičkárov je umiestnené len na prízemí.

(i) Bezpečnosť

Pokiaľ ide o bezpečnosť dokumentov pred ich neoprávneným odcudzením, v roku 2021 boli nainštalované 2 RFID brány, a to na výstupe z haly služieb na prízemí a na výstupe zo študovni na 2.NP.

Bezpečnosť dokumentov pred požiarom v suteréne i celom objekte nie je dostatočne riešená.

Bezpečnosť návštevníkov, kontrola počtu osôb v objekte a oprávnenosť ich vstupu do priestorov nie je dostatočne riešená ani technologicky a ani personálne. Na žiadnom vstupe nie sú turnikety ani počítačové systémy, nie je inštalovaný žiadny prístupový systém.

2. Uzavreté sklady knižničných fondov

Súčasný počet dokumentov v uzavretých skladoch v suteréne a na prízemí predstavuje cca 180 tisíc dokumentov. Ďalšie sklady knižnice sú v troch ďalších objektoch knižnice v historickom centre mesta. V budove na Hlavnej ul. sa sklady nachádzajú:

- 1) V suteréne s úžitkovou plochou 464,81 m², kde je umiestnených cca 110 000 dokumentov. Suterénne sklady majú nízke stropy a podlahy v rôznej výške, a tak v každej miestnosti sú kovové regály alebo drevené regály z 50. rokov prispôbené na výšku stropu. Časť priestorov (severná strana) je vlhkých, kde nie je možné umiestniť regály alebo sú v daných priestoroch umiestnené energeticky náročné odvlhčovače.
- 2) Na prízemí po obvode haly služieb s rozlohou 196 m² je umiestnených cca 70 tisíc dokumentov. Tieto priestory v 30.-40. rokoch 20. storočia (banka) slúžili ako verejný priestor, kde sa schádzali klienti s úradníkmi. Uzatvorenie týchto priestorov mezonetovou konštrukciou na uloženie kníh v 70. rokoch 20. st. bolo spôsobené nedostatočnými kapacitami depozitárov v iných budovách.

Vzhľadom k celkovému počtu dokumentov vo fonde knižnice uloženým aj v iných objektoch, akékoľvek zvýšenie úložnej kapacity uzavretých skladov na Hlavnej ul. by bolo prínosom.

3. Pracoviská zamestnancov¹²

V budove na Hlavnej sa nachádzajú tieto pracoviská:

---

¹¹ MFZ (skener, kopírka, tlač)

¹² Niektoré odborné pracoviská sú umiestnené na Pribinovej ul. (väčšie kancelárie, open space) alebo na ul. Pri Miklušovej väznici a neplánuje sa ich sťahovanie.

- 1) pracoviská oddelenia služieb: kancelária – rešeršné služby, kancelária – medziknižničné výpožičné služby, kancelária – zázemie ACKE, kancelária – vedúci oddelenia služieb, kancelária – denná miestnosť zamestnancov v službách
- 2) pracoviská zamestnancov v administratíve: kancelária – správa majetku, kancelára – personalista, kancelária – ekonomické oddelenie, kancelária – správa budov, kancelária – podateľňa a vrátnici
- 3) odborné pracoviská: kancelária/open space – výpočtové stredisko, kancelária – vedúci oddelenia IT, kancelária – manažér pre komunikáciu a projekty,
- 4) vedenie knižnice: kancelária – sekretariát riaditeľa, kancelária - zasadačka, kancelária - riaditeľ
- 5) zázemie zamestnancov: zamestnanecká kuchynka na prízemí, kuchynka pre IT na 1.NP, kuchynka pri sekretariáte riaditeľa,
- 6) technické miestnosti: serverovňa, chodba na prízemí - sklad materiálu, kancelária na 1.NP – sklad materiálu, miestnosť pre údržbára a upratovačky, trezor - spisovňa

II. Aktuálny účel využívania miestností

A. SUTERÉN (1.PP)

Všetky miestnosti okrem 0.13a, 0.13, 0.11, 0.12 a 0.7 (dôvod – vlhkosť), sú využívané ako uzavreté sklady knižničného fondu neprístupné verejnosti. Vstup do skladov je zo schodiska 1.49 na severnej strane a schodiskom zo vstupného priestoru 1.08. Sklady sú vybavené plechovými regálovými policami alebo drevenými policami z 50. rokov 20. storočia.

B. PRÍZEMIE (1.NP)

I. Vstupný priestor a miestnosti na východnej strane

Vstupná chodba z Hlavnej ulice 1.01 umožňuje bezbariérový prístup do knižnice. Bezbariérový vstup pokračuje chodbou 1.05 až do 1.11 (WC pre imobilných). Vo vstupnom priestore/recepcii 1.02 pribudol v roku 2021 informačný pult pre vrátnika - informátora pre navigáciu návštevníkov, poradenstvo pri obsluhu samoobslužných šatňových skriniek a podobne. Na rozhraní vstupného priestoru a haly služieb 1.03 (na strane 1.03) je umiestnená RFID brána k ochrane kníh pred ich neoprávneným vynesím.

Zo vstupného priestoru/recepcie 1.02 sa vstupuje do chodby 1.05, z ktorej je prístup do:

- miestnosti 1.09 - samoobslužné skrinky pre návštevníkov,
- miestnosti 1.10 - sklad vozíkov slúžiacich na prevoz dokumentov z iných budov, na triedenie dennej tlače a vstup do uzavretých skladov kníh 1.36,
- vstup do WC pre zamestnancov a imobilných 1.11,
- vstup do dennej miestnosti pre služby 1.13 so zamestnaneckými skrinkami, 1 PC; odtiaľ je vstup do miestnosti vedúceho oddelenia služieb 1.12,
- vstup do kuchynky pre zamestnancov 1.14,
- vstup do podateľne a miestnosti vrátnikov 1.15.

Zo vstupného priestoru/recepcie 1.02 sa vstupuje do chodby 1.08, z ktorej je prístup do/na:

- schodisko do suterénu (1.PP) a na schodisko na 2. NP,
- priestoru 1.08, kde sú umiestnené stojany na bicykle,
- vstup do kancelárie správy budov 1.04 (2 zamestnanci), odtiaľ vstup do miestnosti ekonomického oddelenia 1.22 (2 zamestnanci), odtiaľ vstup do miestnosti personalistu 1.24 (1 zamestnanec) a do chodby 1.21 s kancelárskymi miestnosťami na severnej strane.

II. Kancelárie na severnej strane

Na severnej strane prízemí sa nachádzajú kancelárie a miestnosti prístupné z haly služieb 1.03 alebo z chodby 1.21:

- kancelária správy majetku 1.21b (1 zamestnanec),
- kancelária vedúceho oddelenia cudzojazyčných študovní a špeciálnych fondov 1.21a (1 zamestnanec),
- kancelária medziknižničnej výpožičnej služby 1.19b (1 zamestnanec),
- kancelária spracovania rešerší 1.19a (1 zamestnanec),
- študovňa 1.28, ktorá sa používa príležitostne na menšie školenia a je prístupná aj z haly služieb 1.03,
- chodba 1.28a so skriňami na kancelársky materiál, z ktorej sa vstupuje do bývalého trezoru 1.45 (pancierové dvere a mreže) - teraz slúži ako spisovňa a je v ňom umiestnená trezorová skriňa na inkunábuly,
- technická miestnosť 1.46 pre upratovaciu službu a údržbára.

Celý severný trakt končí chodbou 1.50, z ktorej sa vychádza na ul. Vrátna (severná strana) a tiež do dvora 1.32 (západná strana); schodištom sa vstupuje aj do suterénu (sklad kníh) a na 2.NP.

III. Hala služieb

Do haly služieb 1.03 sa vstupuje zo vstupného priestoru 1.02 (jediný vstup pre verejnosť). V hale služieb sa nachádza kútik - čítareň dennej tlače, registračný a výpožičný pult (3 zamestnanci) a konzultačný pult (2 zamestnanci). V priestore je 50 stolov pre verejnosť, z toho 16 vybavených PC. Uprostred priestoru pod sklenenou kupolou sú umiestnené väčšie interiérové kvetináče s kvetmi.

Prechody do priestorov uzavretých skladov 1.36 a 1.29 sú zatrasené drevotrieskovými doskami a nábytkom.

Z haly služieb 1.03 je možné vstúpiť aj do študovne 1.28.

IV. Miestnosti na južnej strane

Za WC pre zamestnancov 1.37 nasleduje uzavretý sklad kníh umiestnený v 1.41, 1.38. V miestnosti 1.36 sa nachádza drevená mezonetová konštrukcia slúžiaca ako uzavretý sklad kníh (neprístupný verejnosti). Tento sklad končí chodbou 1.30, z ktorej sa vstupuje do kancelárie (t. č. neobsadenej) a do úzkej chodby 1.31 (strojovňa VZT) ústiacej na dvor 1.32 na západnej strane. Z chodby 1.31 sa vstupuje aj do skladu kníh 1.29 na západnej strane.

V. Uzavretý sklad kníh na západnej strane a dvor

Západnú časť tvorí uzavretý kovový mezonetový sklad kníh 1.29 (neprístupný verejnosti).

Dvor 1.32 sa nevyužíva. Garáž 1.44 je v dezolátnom stave.

C. POSCHODIE (2.NP)

I. Západné krídlo

Centrálne schodisko 1.08 z prízemí vedie na chodbu 2.01a, z ktorej je možné vstúpiť do študovni na 2.NP cez dvojce dverí a súčasne je odtiaľ prístup aj na terasu 2.26.

Hlavné dvere do študovni vedú do miestnosti 2.01, ktorá slúži ako vstup do študovne kníh 2.06 (severná strana) a do miestnosti ACKE 2.02 i ďalších študovni (východná strana). V miestnosti 2.01 je umiestnená RFID bezpečnostná brána na ochranu voľne prístupného knižničného fondu a tiež asistenčný pult (2 zamestnanci).

V miestnosti 2.02 (s balkónom 2.54) sa nachádza ACKE s prechodom do ďalších dvoch miestností – 2.04 (tiež ACKE) a 2.45 (študovňa časopisov). Za študovňou časopisov 2.45 sa nachádza miestnosť 2.41, ktorá je priestorom pre zamestnancov alebo aj návštevníkov (k dispozícii kuchynský kútik). Z tejto miestnosti je východ na terasu 2.26 cez chodbu 2.39a.

Z miestnosti 2.41 sa dostaneme do miestnosti 2.03 (ACKE). Stena medzi 2.41 a 2.03 je sadrokartónová, posuvné prechodové dvere boli vsadené v roku 2021. Z miestnosti 2.03 vedú dvere do 2.04 (ACKE), odkiaľ je možný výstup (a opačne aj vstup) do chodby 2.01a.

II. Južné krídlo

Cez terasu 2.26 sa cez chodbu 2.39a a 2.50 prechádza k toaletám pre verejnosť 2.52, 2.53 a do svetlíka 2.51. Priestory 2.39 (serverovňa), 2.49 (WC), 2.38, 2.37, 2.36 (pre 7 zamestnancov) a 2.35 (kuchynka) patria oddeleniu IT. Sú priechodné a prístupné aj z terasy 2.26 cez chodbu 2.33.

III. Severné krídlo

Z miestnosti 2.01 sa vstupuje do 2.06 - študovne kníh. Po jej obode na južnej a západnej strane je vytvorená mezonetová pavlač s knihami po strop. Nachádza sa tu 62 študijných miest s integrovaným osvetlením. Táto drevená pavlač zatarasila okná a dvere na terasu a taktiež dvojce dverí nachádzajúcich sa v stene medzi 2.06 a 2.07 (nie sú vyznačené vo výkresovej časti).

Cez terasu 2.26 sa vstupuje do administratívneho skladu 2.07 a do chodby 2.21.

Z chodby 2.21 sa vieme dostať schodiskom na prízemie. Chodba slúži ako centrálny vstup do administratívneho zázemia:

- cez chodbičku 2.15 do útvaru Komunikácie a projektového manažéra (2 zamestnanci), WC pre zamestnancov 2.17 a zasadačky 2.25,
- cez chodbičku 2.22 do kuchynky pre sekretariát riaditeľa 2.23 a sekretariátu riaditeľa 2.24,
- cez 2.24 do zasadačky 2.25, kancelárie riaditeľa 2.20 a 2.19 (miestnosť s umývadlom).

III. Vízia a ciele rekonštrukcie

Vízia

Knižnica ako voľne dostupný, otvorený a bezpečný fyzický priestor so službami prepájajúcimi svet digitálnej a tlačenej komunikácie, ktorý podporuje vzdelanosť, kultivuje osobnosť a ponúka možnosti pre výmenu názorov.

Chceme poskytovať svoje priestory, dôveryhodné informačné zdroje, služby a profesionálnu podporu študentom, bádateľom, odbornej i laickej verejnosti. Viac ako na dominanciu tlačených dokumentov, sklady kníh a výpožičky kladieme dôraz na informačné a kultúrne funkcie knižnice a na vytvorenie kultivovaného a príjemného miesta pre učenie, kreativitu a stretávanie sa, ktoré pôsobí na človeka pozitívne, kde sa dá posediť, porozprávať sa, vybaviť si e-maily a vypíť si kávu.

Ciele obnovy a rekonštrukcie:

- (1) Získať nových používateľov z radov stredoškolskej mládeže a verejnosti zatriktívením priestoru, zjednodušením prístupu, cieľovými službami a aktivitami
- (2) Zabezpečiť bezbariérový pohyb po budove, vertikálne komunikačné prepojenie a bezpečnosť budovy po všetkých stránkach (napr. požiarne bezpečnosť, evidencia návštevníkov, prístupový systém, RFID technológie, elektronické zabezpečenie budovy)
- (3) Vytvoriť vhodné klimatické a svetelné podmienky pre návštevníkov v budove
- (4) Rozšíriť kapacitu miest určených na štúdium, tvorivé bádanie, kluby a záujmové krúžky, relaxáciu a stretávanie sa
- (5) Vytvoriť čo najviac otvorený a adaptabilný priestor, ktorý dokáže v primeranej miere reagovať na zmeny, ktoré prídu v budúcnosti, priestor prístupný, interaktívny, má viesť k spolupráci, brať ohľad na životné prostredie, bezpečný a zabezpečený
- (6) Vytvoriť miesto, ktoré podporuje štúdium a kreativitu, a to aj variabilitou miest pre spoločné a skupinové štúdium, individuálne štúdium, priestor pre workshopy, kde je možné organizovať výučbu programovania či robotiky, t.j. vzdelávanie podporované technológiami
- (7) Poskytnúť čitateľom prístup k najnovším dokumentom v tlačenej forme a miliónom informačných zdrojov v elektronickej forme zvýšením kapacity uzavretého úložného priestoru (depozitáru), kapacity vybraného voľne prístupného fondu, a to prostredníctvom verejných PC s monitormi, notebookmi či mobilnými zariadeniami
- (8) Zriadiť v knižnici kaviareň - priestor pre oddych, stretnutia a trávenie voľného času, fyzicky prepojený s knižnicou, ale súčasne samostatne prenajímateľný priestor
- (9) Rozšíriť suterén pre uloženie tlačených dokumentov, vybaviť sklady vhodnou regálovou technikou, štandardnými klimatickými podmienkami a zabezpečovacím systémom. Zvýšením kapacity pre úložný fond (najnovšie prírastky) zabezpečiť, aby bola prevádzka budovy ekonomická (dokumenty sa nemusia vozit' do/z iných depozitárov), ekologická (nebudú sa prevážať autami), šetrná (neustála manipulácia dokumentom neprospieva), rýchla a pohodlná (čitateľ nemusí na objednaný dokument dlho čakať).

- (10)Skrátiť a zjednodušiť cestu „knihy“ zo skladu k čitateľovi doplnením výťahu pre dokumenty zo suterénu až do 2.NP
- (11)Vybudovať infraštruktúru pre nové (najmä samoobslužné) technológie a možnosť pridávania elektrických a dátových zásuviek
- (12) Zmodernizovať interiér príjemným, variabilným a ľahko udržiavateľným nábytkom
- (13)Odporúčame zväziť využitie „corporate identity“ knižnice (napr. pri navrhovaní farieb alebo značenia)¹³
- (14)Navrhnuť možnosti modernej prezentácie činnosti a aktivít knižnice návštevníkom v jej priestoroch (media news)
- (15)Navrhnuť spoľahlivé technológie pre zabezpečenie budovy, knižničného fondu, majetku i návštevníkov
- (16)Vytvoriť príjemné pracovné prostredie a zázemie pre zamestnancov
- (17)Zabezpečiť dostatok sociálnych zariadení v súlade s platnými normami

IV. Požiadavky a odporúčania na rekonštrukciu

A. Celá budova

1. Celú knižnicu riešiť ako navzájom priechodný a logisticky funkčne usporiadaný celok
2. Statické a sanačné zabezpečenie budovy
3. Bezbariérový prístup do všetkých verejnosti prístupných priestorov na oboch podlažiach (nový výťah)
4. Prevoz kníh medzi suterénom, prízemím a poschodím výťahom na knihy (obnova predtým existujúceho, dnes už nefunkčného výťahu)
5. Nové inštalácie (elektro, kúrenie, klimatizácia, kanalizácia) navrhovať v súlade s energetickou hospodárnosťou budovy
6. Zabezpečiť knižnicu pomocou elektronického požiarneho systému, elektronického zabezpečovacieho systému, prístupového systému, RFID systému na ochranu kníh
7. Nová strešná krytina a fasáda vrátane dokončenia výmeny všetkých okien

B. Suterén

Navrhujeme rozšíriť priestory suterénu o ďalšie **skladové priestory** pod halou služieb¹⁴. Sklady knižničného fondu vybaviť vhodnou regálovou technikou. Dve miestnosti v suteréne môžu byť **spisovňou** knižnice. Do priestorov skladov a spisovne **prístup na kartu** (prístupový systém).

¹³ *Manuál dizajn knižnice* je súčasťou súťažných pomôcok

¹⁴ V súlade so stanoviskom KPÚKE, ktoré je súčasťou súťažných pomôcok

Možnosť obnoviť jedno WC (1.06) a **manipulačný výťah na prevoz kníh** z výťahovej šachty v suteréne (medzi 0.3d a 0.1a) až do 2.NP s okienkom na medzivýstup na prízemí (z 1.08) a na 2.NP (2.01a).

C. Prízemie

Bezbariérový prístup do vstupného priestoru 1.02. Vstupný priestor je komunikačným uzlom, dôležitým z hľadiska **kontroly vstupu a výstupu osôb**¹⁵, ako aj **kontroly vynášaných dokumentov**¹⁶.

Recepcia. Šatňa s obsluhou a samoobslužnými šatňovými skrinkami. **Nápojové automaty**.

Centrálny pult pre max. 3 zamestnancov a poskytovanie asistovaných služieb: registráciu nových čitateľov, asistované výpožičky a vrátenia kníh, pokladňu. Vybavenie: PC, tlačiarne a RFID pracovné stanice, nábytok pre uloženie rezervovaných dokumentov.

RFID samoobslužné výdajné skrinky na 7x24 hodinový prístup čitateľov k vyzdvihnutiu si objednaných dokumentov. RFID linka na **samoobslužné 7x24 hodinové vrátenie** dokumentov (max. 7 vozíkov k linke), okienko pre samoobslužné vrátenie kníh pre čitateľov prístupné z fasády. Ideálne (vzhľadom k atraktivnosti zariadenia) RFID linka viditeľná cez sklo, najlepšie umiestnená v blízkosti chodby 1.08, kde v stene vedie šachta manipulačného výťahu na prevoz kníh zo skladu v suteréne, lebo knihy by sa mohli prevziať z výťahu i linky na 1.NP (pre výpožičný pult) aj na 2.NP (študovne).

Hala služieb - voľný otvorený priestor, rozšírený aj o priestory 1.29 a 1.36, t.j. uzavreté mezonetové sklady by sa zrušili a knihy by sa presťahovali do suterénu.

Mobiliár pre voľne prístupný knižničný fond (knihy, voľné čísla časopisov, dennú tlač).

Variabilné **študijné miesta** pre používateľov, napr. individuálne pre 1-4 osoby. Vybavené integrovaným osvetlením, zásuvkou na PC a dátovou zásuvkou. Oddelené paravánmi, kvetmi, nábytkom a podobne. **Relaxačné miesta**.

Multifunkčné zariadenia na karty – min. 3 (používateľ si zaplatí kredit, aby do jeho výšky mohol skenovať, tlačiť, kopírovať).

Priestor pre menší pult pre príležitostnú komunikáciu zamestnanca s návštevníkom (viditeľný, ale zvukovo izolovaný), príp. pre návštevníka, ktorý chce použiť mobil a nechce vyrušovať ostatných.

Technológie pre informovanie návštevníkov o rôznych službách alebo podujatiach v knižnici alebo v meste.

Obnova **manipulačného výťahu na knihy** v šachte.

Bezbariérový prístup na 2.NP. Ďalšie výťah(y) a/alebo aj schodisko je možné situovať na južnej strane, prípadne aj z dvorovej západnej časti objektu alebo v niektorej prístavbe v dvorovej časti s prístupom do priestorov na 2.NP¹⁷.

---

¹⁵ Voliteľne: vstup pre registrovaných na prístupovú kartu cez prístupový systém a vstup pre neregistrovaných návštevníkov navolením možnosti v kiosku pred vstupom do haly služieb (kiosk vytlačí lístok s čiarovým kódom, aby ho prístupový systém vpustil)

¹⁶ RFID brány na ochranu pred neoprávneným vnesením kníh z priestoru z voľne prístupným fondom

V juhozápadnej časti dvora 1.32 je možná **prístavba**¹⁸ pre účely ďalších študijných priestorov alebo kancelárií pre zamestnancov alebo voľne prístupný knižničný fond. Garáž je prípustné zbúrať.

Verejné využitie **dvora** 1.32, napr. v jarných - jesenných mesiacoch na štúdium alebo príjemné posedenie (nutné tienenie - západná strana).

Dostatočný počet **WC** pre zamestnancov, pre verejnosť a pre imobilných. V jednom z WC prebaľovací pult.

Technická miestnosť pre upratovaciu službu a zariadenia VZT (možnosť využitia podkrovia pre tieto účely).

Severná strana prízemí obsahuje **trezor** s pôvodnými pancierovými dverami bývalej banky, je potrebné nájsť iné využitie (napr. príležitostná výstavná miestnosť pre inkunábuly, ktoré vyžadujú špecifické klimatické a svetelné podmienky pre uchovávanie a bezpečnosť).

Na severnej strane **kaviareň** (prenajímateľné priestory) so vstupom z ulice Vrátna.¹⁹ Priestor pre zásobovanie a WC. Z kaviarne možný vstup do haly služieb (len jednosmerný smerom do knižnice a na karty).

Kancelárie a priestory pre zamestnancov:

- denná miestnosť pre zamestnancov služieb (12 osôb striedajúcich sa v zmenách),
- centrálna kuchynka pre zamestnancov,
- vedúci zamestnanec služieb (1 zam.),
- správa budov, majetku a ekonomické oddelenie (6 zam.),
- personalista (1 zam.),
- časť IT oddelenia (3 zam.),
- sekretariát riaditeľa s malou kuchynkou (1 zam.),
- kancelária riaditeľa,
- útvar Komunikácie a projektového manažmentu (2 zam.),
- zasadačka pre 10 osôb.

D. 2.NP

Verejný priestor, a to vrátane južného a severného krídla, v ktorom sú v súčasnosti kancelárie a pracoviská IT vrátane serverovne. Priestory priechodné, pretože každý vstup/výstup z budovy (aj na terasu) musí byť zabezpečený RFID bránou. Prístup na 2.NP okrem schodiska 1.08 aj bezbariérový (výťahom).

Možnosť využitia priestoru 2.02 (reprezentatívny, s balkónom) aj na iné spoločenské účely (koncerty, pracovné stretnutia, recepcie a pod.).

Vo všetkých miestnostiach zvážiť zaťaženie knihami (statika); ak je to možné, uvažovať o mezonetových pavlačových regálových systémoch.

---

¹⁷ podľa stanoviska KPÚKE-2021/12609-3/LB,DU z 08/2021 k architektonicko-historickému výskumu z 12/2020

¹⁸ podľa stanoviska KPÚKE, ktoré je súčasťou súťažných pomôcok

¹⁹ prípustné zmeny fasády akceptovať podľa stanoviska KPÚKE, ktoré je súčasťou súťažných pomôcok

Študijné a relaxačné miesta rôzneho charakteru, vybavené integrovaným osvetlením, elektrickými a dátovými zásuvkami. Pult pre zamestnancov pri RFID bráne. Nápojový automat.

Samostatne oddeliteľné priestory pre **prenájom iným subjektom**, napr. pre Americké centrum Košice, Nemeckú knižnicu GI., ktoré potrebujú aj kuchynku pre príležitostné akcie. V prípade ACKE a Nemeckej knižnice GI ide o priestory s regálmi na knihy a časopisy, miestami flexibilne prispôsobiteľnými pre štúdium, školenia, workshopy a diskusné kluby. Vlastný branding (odlišný od vizuálneho štýlu ŠVK KE).

Západná časť **terasy**: možné prekrytie (proti dažďu a slnku), využiteľné pre relax alebo spoločenské udalosti (catterring na pavlači v prípade konania akcií v knižnici).

Terasa: možná nadstavba - podľa KPÚKE²⁰ je možná regenerácia zaniknutého priečného západného krídla, prípadne nové opláštenie kupoly.

E. Podkrovie

V súlade s KPÚKE²¹ zväziť využitie podkrovných priestorov severného a južného krídla na technické účely (serverovňa, strojovňa VZT a podobne).

F. Vybavenie a mobiliár²²

- a. pohodlný nábytok pre dlhodobé trávenie voľného času, variabilný svojim využitím, ako aj priestorovým riešením, regály z kvalitných materiálov: časť mobilná a ľahko prestaviteľná
- b. študijné stoly s integrovaným osvetlením, elektrickými a dátovými zásuvkami, časť z nich výškovo nastaviteľná
- c. pohodlný sedací nábytok pre relaxáciu,
- d. media news (obrazovky TV)
- e. navigácia rešpektujúca o. i. aj manuál dizajn
- f. nízke prevádzkové náklady na čistenie a údržbu.

G. Vybrané štatistické údaje o knižnici²³

Ročný prírastok do knižničného fondu²⁴: 5180 kníh

Ročný prírastok titulov periodík do študovne: 1122²⁵

Ročný prírastok AV dokumentov: 200

Počet aktívnych čitateľov: 5000, z toho 46% vo veku 20-25 rokov, 22% vo veku 26-35 rokov, 12% vo veku 36-45 rokov, 9% vo veku 15-19 rokov, 8% vo veku 46-55 rokov, 3% ostatní. 42% má VŠ vzdelanie.

---

²⁰ stanovisko KPÚKE je súčasťou súťažných pomôcok

²¹ detto

²² pozri aj *Doporučení pro výstavbu, rekonstrukci a zařizování knihoven zřizovaných a/nebo provozovaných obcemi na území České republiky. Praha : Národní knihovna ČR, Knihovnický institut, 2012, s. 20 – 62, prístupné tiež na <https://mcvrk.mzk.cz/ke-stazeni>*

²³ Údaje za rok 2021, v prípade návštevnosti a výpožičiek za rok 2019 (pred pandémiou COVID-19)

²⁴ Len tlačené knihy (bez elektronických)

²⁵ Počet sa bude znižovať vzhľadom k elektronickým povinným výtlačkom a nárastu časopisov a denníkov v elektronickej verzii

Fyzická návštevnosť: 89 000, z toho 7700 na podujatia a akcie, ostatní štúdium v priestoroch knižnice

Online návštevnosť (web, e-zdroje, online služby): 495 000

Počet absenčných výpožičiek²⁶: 141 491

Počet prezenčných výpožičiek: 139 970

Počet kníh v študovni odbornej literatúry (miestnosť 2.06): 7 200

Počet titulov v študovni časopisov (miestnosť 2.45): 600

Počet kníh v Americkom centre Košice (miestnosti 2.02,2.03,2.04): 10 363

Počet miest pre Americké centrum Košice: 28

Počet kníh v Nemeckej knižnici Goetheho inštitútu²⁷: 7259

Počet miest v Nemeckej knižnici Goetheho inštitútu: 8

Počet vzdelávacích podujatí: 376 pre 7709 účastníkov

Výpočtová technika: 30 PC pre čitateľov, 86 PC a notebookov pre zamestnancov, 11 wifi access pointov, 14 tlačiarňí, 1 samoobslužný skener, 3D tlačiareň, 2 televízory, 204 kamier

Technologická miestnosť pre VZT = odhad 5x4=20m²

Priestor pre server (serverovňa): klimatizovaná miestnosť pre 6 serverov a switche 3 viacpostové + rack + servisný priestor = 3x3 m

V Košiciach, 14.2.2022

---

²⁶ Absenčný = výpožička domov, prezenčný = výpožička do študovne

²⁷ Nemecká knižnica GI je v súčasnosti na Pribinovej 1, ale cieľom je presťahovať ju na Hlavnú ul.